УДК 351:338.2/365
DOI: 10.60022/2(9)-1S

Павлова Галина Євгенівна
доктор економічних наук, професор
декан факультету обліку і фінансів
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна
Pavlova Halyna
Doctor of Economic Sciences, Professor
Dean of the Faculty of Accounting and Finance
Dnipro State Agrarian University of Economics, Ukraine
ORCID: 0000-0002-1400-7348

Атамас Олександр Петрович
доктор економічних наук, доцент
доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна
Atamas Oleksandr
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of Accounting,
Taxation and Financial and Economic Security Management
Dnipro State Agrarian University of Economic, Ukraine
ORCID: 0000-0002-7511-8586

Троцький Вадим Анатолійович
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету обліку і фінансів
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна
Trotsky Vadym
higher education applicant at the second (Master's) level
of the Faculty of Accounting and Finance
Dnipro State Agrarian University of Economics, Ukraine

Сіданченко Віолета Сергіївна
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету обліку і фінансів
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна
Sidanchenko Violeta
higher education applicant at the second (Master's) level of the Faculty of Accounting and Finance
Dnipro State Agrarian University of Economics, Ukraine

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОСТУЛАТИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ПАРАДИГМИ

Анотація. *Проведені наукові дослідження виявили, що проблема обліку сільськогосподарської продукції тісно пов'язана з особливостями біологічних перетворень, притаманних рослинництву та тваринництву. Ці перетворення істотно впливають на оцінку активів та зобов'язань підприємства, що вимагає застосування специфічних облікових методів, які враховують природні фактори та цикли. Аналіз існуючих практик показав, що значна частина сільгосппідприємств продовжує використовувати спрощені методи обліку, що не відповідають сучасним вимогам інформаційного забезпечення управління.*

Таким чином, подальший розвиток обліку сільськогосподарської продукції вимагає комплексного підходу, який враховує особливості галузі, сучасні вимоги до фінансової звітності та потреби управління. Впровадження прогресивних облікових методів та інформаційних технологій сприятиме підвищенню ефективності сільськогосподарських підприємств та зміцненню їх конкурентоспроможності на ринку.

Ключові слова: *метод обліку, реалізація, виробництво, сільське господарство, підприємство, цифрові платформи, парадигма, інновація.*

CURRENT METHODS FOR VIROBATION AND SALES OF PRODUCTS IN STRONG STATE ENTERPRISES: METHODOLOGICAL POSTULATES AND INNOVATION PARADIGMS

Abstract. *The conducted scientific research has revealed that the problem of accounting for agricultural products is closely related to the peculiarities of biological transformations inherent in crop and livestock farming. These transformations significantly affect the assessment of assets and liabilities of the enterprise, which requires the use of specific accounting methods that take into account natural factors and cycles. An analysis of existing practices has shown that a significant part of agricultural enterprises continues to use simplified accounting methods that do not meet modern requirements for information management. This leads to distortion of financial reporting and complicates the process of making informed management decisions.*

Effective analysis of the activities of producers and consumers in the agricultural market requires the identification of key indicators that reflect their interaction and impact on the market situation. From the point of view of producers, important indicators are production volume, cost of production, profitability, level of utilization of production capacities, as well as indicators characterizing product quality and its compliance with standards. These indicators allow assessing the efficiency of resource use, competitiveness of enterprises and their ability to adapt to changes in the market environment. To characterize the functioning of consumers in the agricultural market, it is necessary to take into account indicators of demand, purchasing power, consumer preferences, price sensitivity, as well as indicators reflecting the level of satisfaction with product quality and service. According to research, consumer preferences for organic products are growing, which must be taken into account by manufacturers when forming their assortment.

In order to increase the efficiency of accounting for agricultural products, it is proposed, taking into account the innovations in this area, to recreate an innovative accounting organization scheme. An important aspect is also the integration of accounting information with enterprise management information systems, which will provide operational access to data and help improve the quality of management decisions. Thus, the further development of accounting for agricultural products requires an integrated approach that takes into account the specifics of the industry, modern requirements for financial reporting and management needs. The introduction of progressive accounting methods and information technologies will help increase the efficiency of agricultural enterprises and strengthen their competitiveness in the market.

Keywords: *accounting method, implementation, production, agriculture, enterprise, digital platforms, paradigm and innovation.*

Постановка проблеми. Ефективний аналіз діяльності виробників і споживачів на ринку сільськогосподарської продукції вимагає визначення ключових показників, що відображають їх взаємодію та вплив на ринкову кон'юнктуру. З точки зору виробників, важливими є показники обсягу виробництва, собівартості продукції, рентабельності, рівня використання виробничих потужностей, а також показники, що характеризують якість продукції та її відповідність стандартам. Ці показники дозволяють оцінити ефективність використання ресурсів, конкурентоспроможність підприємств та їх здатність адаптуватися до змін ринкового середовища.

Для характеристики функціонування споживачів на ринку сільськогосподарської продукції необхідно враховувати показники попиту, купівельної спроможності, споживчих переваг, чутливості до цін, а також показники, що відображають рівень задоволеності якістю продукції та обслуговування. За даними досліджень, споживчі вподобання щодо органічної продукції зростають, що необхідно враховувати виробникам при формуванні асортименту [1]. Аналіз зазначених показників дозволяє встановити залежності між обсягами виробництва та споживання, ціновими коливаннями та змінами споживчих переваг. Зокрема, за даними дослідження, економетричні моделі демонструють, що збільшення доходів населення призводить до зростання попиту на продукти преміум-сегменту [2]. Врахування цих факторів сприяє більш ефективному плануванню виробництва, оптимізації логістичних процесів, формуванню цінової політики та покращенню якості продукції, що, в кінцевому підсумку, забезпечує стабільний розвиток аграрного сектору та задоволення потреб споживачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості сільськогосподарського виробництва, зокрема його залежність від природно-кліматичних умов, сезонності та біологічних процесів, суттєво впливають на формування собівартості продукції. Відповідно до праць таких вчених, як: Кадацька

А.М. [7] та Малютіна Н.В. [8], врахування цих факторів є необхідним для обґрунтованого планування виробництва та ціноутворення.

За даними результатів наукових досліджень Скрипник С. В. [4], Франчук І. Б. [4], Шепель І. В. [4], Кулініч Т. О. [5], Шепель І. О. [5], Гавриленко Н. А. [5], Василішин С. І. [6], у процесі оцінки слід враховувати не лише прямі витрати на виробництво (наприклад, матеріали, оплата праці, амортизація), але й непрямі витрати, пов'язані з управлінням, збутом та обслуговуванням виробництва. Важливим аспектом є також оцінка впливу державних дотацій, податкових пільг та інших форм державної підтримки на рентабельність сільськогосподарського виробництва.

Значний внесок у розвиток методологічного обґрунтування ведення обліку процесів виробництва і реалізації продукції здійснили провідні вчені: Ігнатенко М. М. [1], Мармуль Л. О. [1], Леваєва Л. Ю. [1], Романюк І. А. [1], Семенда Д. К. [2], Семенда О. В. [2], Ігнатенко М. М. [3], Мармуль Л. О. [3], Романюк І. А. [3], Мартинюк М. О. [9], Олянічук Н. В. [10], Підлубна О. Д. [10], Плаксієнко В. Я. [11], Яловега Л. В. [11], Прийдак Т. Б. [11], Лега О. В. [11]. Однак, аналіз існуючих методів обліку в сільськогосподарських підприємствах виявляє значні розбіжності з міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, зокрема в частині визначення справедливої вартості біологічних активів та обліку сільськогосподарської продукції. Це призводить до недостовірної інформації про фінансовий стан підприємств та ускладнює залучення інвестицій. Розвиток ринкових відносин в аграрному секторі України вимагає адаптації облікових систем до нових економічних умов, включаючи оптимізацію оподаткування, управління ризиками та підвищення ефективності використання ресурсів. Застосування сучасних інформаційних технологій та програмного забезпечення для автоматизації облікових процесів сприяє підвищенню оперативності та точності облікової інформації. Необхідно враховувати специфічні особливості сільськогосподарського виробництва, такі як сезонність, залежність від кліматичних умов та біологічні цикли розвитку рослин і тварин. Удосконалення бухгалтерського обліку в сільському господарстві повинно базуватися на інтеграції облікової, фінансової та операційної інформації, що дозволить отримувати комплексну картину діяльності підприємства та забезпечити прийняття обґрунтованих рішень щодо управління виробничими процесами та фінансовими ресурсами. З огляду на це, першочерговим завданням постає розробка адаптованих до специфіки аграрного сектору методик обліку, які б враховували біологічні особливості сільськогосподарського виробництва, сезонність та залежність від природних факторів. Важливим аспектом є впровадження сучасних інформаційних технологій, що дозволяють автоматизувати процеси збору, обробки та аналізу облікової інформації, підвищуючи її оперативність та достовірність.

Крім того, слід удосконалити систему обліку витрат на виробництво, забезпечуючи чітке розмежування прямих та непрямих витрат, а також їх розподіл між окремими видами продукції. Для цього доцільно використовувати елементи обліку за центрами відповідальності та обліку за видами діяльності, що дозволить більш точно визначати собівартість продукції та контролювати ефективність використання ресурсів. Насамкінець, актуальним є питання удосконалення обліку реалізації продукції, зокрема, щодо визначення фінансового результату та обліку податкових зобов'язань.

Мета статті. Мета статті полягає у дослідженні сучасних методів обліку виробництва та реалізації продукції в сільськогосподарських підприємствах в контексті визначення методологічних постулатів та інноваційних парадигм.

Виклад основного матеріалу. Необхідність інтеграції різних видів обліку зумовлена прагненням до забезпечення користувачів інформацією, яка б задовольняла їхні потреби щодо повноти, достовірності та своєчасності. Інтегрована система бухгалтерського обліку, поєднавши фінансовий, управлінський та податковий облік, має забезпечити формування єдиного інформаційного простору, здатного задовольняти потреби внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації. Важливим аспектом є розмежування та об'єднання різних видів обліку, що потребує чіткого визначення їх цілей, завдань, об'єктів та методів. Фінансовий облік, орієнтований на зовнішніх користувачів, має забезпечувати формування фінансової звітності відповідно до національних або міжнародних стандартів обліку. Управлінський облік, зорієнтований на потреби внутрішнього управління, має надавати інформацію для прийняття управлінських рішень, планування, контролю та оцінки ефективності діяльності. Податковий облік, регламентований податковим законодавством, має забезпечувати обчислення та сплату податків і зборів. Координація облікової системи з системою аудиту є важливим елементом забезпечення достовірності та надійності облікової інформації. Аудит, як незалежна перевірка фінансової звітності, має підтверджувати відповідність облікової інформації вимогам законодавства та

обліковим стандартам. Забезпечення ефективного взаємозв'язку між наявною обліковою інформацією та її використанням для прийняття рішень є ключовим завданням облікової системи. Для цього необхідно розробити систему аналітичних показників, здатних відображати стан та ефективність використання ресурсів, фінансову стійкість та платоспроможність підприємства.

Удосконалення методики організації обліку виробництва і реалізації продукції в сільськогосподарських підприємствах є критично важливим для забезпечення ефективного управління та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Сучасні умови господарювання, що характеризуються зростаючою конкуренцією та нестабільністю ринків, вимагають від сільгоспвиробників впровадження прогресивних облікових практик, які б забезпечували оперативний та достовірний збір інформації про виробничі процеси та реалізацію продукції. Ефективна організація обліку передбачає чітке визначення об'єктів обліку, розробку системи первинної документації, використання сучасних інформаційних технологій та інтеграцію облікових даних з іншими функціональними підсистемами підприємства. Важливим аспектом є вибір оптимальної форми обліку, що відповідає специфіці виробничого процесу та потребам управління. Згідно з працями [8-10], впровадження прогресивних облікових методів сприяє підвищенню точності калькулювання собівартості продукції, оптимізації витрат та забезпеченню ефективного контролю за використанням ресурсів. З метою підвищення ефективності обліку виробництва необхідно вдосконалити систему обліку витрат, зокрема, шляхом впровадження системи обліку за центрами відповідальності та обліку за діяльністю (Activity-Based Costing). Це дозволить більш точно визначити собівартість окремих видів продукції та оцінити ефективність використання ресурсів за різними напрямками діяльності. Запровадження сучасних інформаційних систем, таких як ERP-системи, забезпечить автоматизацію облікових процесів, підвищить оперативність та достовірність облікової інформації, а також сприятиме інтеграції облікових даних з іншими системами управління. Щодо обліку реалізації продукції, необхідно вдосконалити систему обліку дебіторської заборгованості, зокрема, шляхом впровадження системи оцінки кредитоспроможності покупців та системи управління ризиками невиконання зобов'язань. Крім того, важливо забезпечити оперативний облік відвантаження продукції, контролювати дотримання термінів оплати та вчасно вживати заходи щодо стягнення простроченої дебіторської заборгованості. Запровадження системи електронного документообігу дозволить прискорити процес оформлення документів та забезпечить оперативний обмін інформацією з контрагентами. На сьогоднішній день, сільськогосподарські підприємства стикаються з низкою проблем у веденні обліку виробництва та реалізації продукції:

- недостатня автоматизація – велика кількість ручних операцій;
- складність обліку багатопрофільних виробництв (рослинництво, тваринництво, переробка);
- недостовірність даних через розрізненість систем обліку;
- відсутність аналітики в реальному часі для прийняття виважених управлінських рішень.

Інноваційна схема організації обліку спрямована на оптимізацію цих процесів за рахунок цифровізації, інтеграції даних та використання сучасних інструментів.

Відтак, враховуючи новатику у означеній площині, інноваційна схема організації обліку матиме наступний вигляд:

1. Впровадження цифрової платформи обліку:

- ERP-система для аграрного бізнесу (наприклад, 1С:Агропідприємство, SAP Agri) з модулями:
- облік виробництва (посіви, догляд, збір, собівартість);
- логістика та складський облік (врахування врожаю, сировини, готової продукції);
- управління продажами (договори, ціноутворення, дебіторська заборгованість);
- інтеграція з точним землеробством (наприклад, датчики вологості, врожайності, техніки).

2. Блокчейн для прозорості ланцюга поставок:

- застосування розподілених реєстрів для:
- відстеження походження сировини;
- автоматизації розрахунків з контрагентами (наприклад, запровадження smart-контрактів).

3. Автоматизація збору даних:

- мобільні додатки для працівників (фіксація виконаних робіт, витрат палива, врожайності);
- сканування QR-кодів на тарі для ідентифікації партій продукції.

4. Аналітика та штучний інтелект

- прогнозування собівартості на основі історичних даних;
- оптимізація логістики (маршрути збуту, мінімізація втрат).

5. Відповідність міжнародним стандартам

- підтримка стандартів (МСФЗ, GAAP) для експорту.

Перевагами нової схеми організації обліку є наступні:

- зменшення часу на облік за рахунок автоматизації;
- точність даних через ліквідацію «ручних» помилок;
- оперативний контроль виробництва та реалізації;
- зниження витрат через оптимізацію ресурсів;
- підвищення довіри споживачів завдяки прозорості.

Запропонована інноваційна схема дозволяє перевести облік сільськогосподарських підприємств на новий рівень, забезпечуючи ефективне управління виробництвом та збутом. Ключові елементи – це ERP-системи, блокчейн та штучний інтелект, які разом створюють єдиний синергетичний ефект цифрового екосистемного підходу. Для впровадження нової схеми організації обліку, необхідними є наступні заходи:

- проведення аудиту існуючих процесів;
- вибір відповідного спеціалного програмного забезпечення (1С, SAP, AgriERP);
- навчання персоналу роботі з відповідними цифровими інструментами.

Ця методика особливо актуальна для підприємств, що орієнтовані на експорт або працюють у сфері органічного виробництва. Однак, впровадження періодичної системи обліку матеріальних цінностей у малих сільськогосподарських підприємствах вимагає чіткого визначення критеріїв доцільності, враховуючи структуру господарства та асортимент використовуваних ресурсів. Ключовим фактором є обмеженість номенклатури матеріалів, що підлягають обліку, оскільки значне розширення переліку призводить до ускладнення процесу калькулювання собівартості продукції, що суперечить сутності даної системи. Ефективність періодичної системи обліку тісно пов'язана із забезпеченням належного контролю за рухом матеріалів. Незважаючи на відсутність первинних документів на внутрішнє списання, необхідно впровадити систему внутрішнього контролю, що базується на регулярних інвентаризаціях та звірках фактичних залишків з даними обліку. Це дозволяє мінімізувати ризики нецільового використання ресурсів та забезпечити достовірність облікової інформації. Важливим аспектом є інтеграція періодичної системи обліку з іншими обліковими процесами підприємства, зокрема з обліком виробничих витрат та калькулюванням собівартості продукції.

Застосування періодичної системи обліку матеріальних цінностей у малих сільськогосподарських підприємствах потребує адаптації існуючих облікових практик до специфіки діяльності господарства. Облік виробництва сільськогосподарської продукції має відповідати чинним нормативним актам та стандартам бухгалтерського обліку. Основні вимоги включають:

1. Відповідність законодавству та стандартам:

− Національні стандарти бухгалтерського обліку (П(С)БО):

- П(С)БО 30 «Біологічні активи»;
- П(С)БО 16 «Витрати».

− Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ):

- МСФЗ 41 «Сільське господарство»;
- Податкове законодавство: врахування ПДВ, акцизів, податку на прибуток.

2. Оформлення первинної документації:

- акти виконаних робіт (насіння, обробка ґрунту, збір врожаю);
- накладні на сировину та матеріали;
- відомості обліку врожайності;
- документи на списання витрат (паливо, добрива, засоби захисту рослин).

3. Визначення собівартості продукції:

- прямі витрати: насіння, добрива, паливо, оплата праці;
- непрямі витрати: амортизація техніки, оренда землі, комунальні послуги;
- нормативні витрати: втрати при зберіганні, транспортуванні;
- собівартість розраховується за видами продукції (рослинництво, тваринництво).

4. Облік біологічних активів:

- визначення вартості біологічних активів (посіви, тварини);
- врахування змін у вартості активів (зростання, збір урожаю);
- амортизація багаторічних насаджень.

5. Формування витрат і доходів:

- витрати: враховуються за елементами (матеріали, оплата праці, амортизація);
- доходи: фіксуються при реалізації продукції.

6. Ведення аналітичного обліку за:
- видами продукції (зерно, овочі, м'ясо, молоко);
- підрозділами (поля, ферми);
- технологічними процесами (посів, догляд, збір).

7. Ведення звітності:
- фінансова звітність;
- спеціалізовані звіти:
- звіт про виробництво та реалізацію.
- розрахунок собівартості.

8. Виконання вимог до автоматизації:
- використання спеціалізованих програм (1С:Агропідприємство, AgriERP);
- інтеграція з системами точного землеробства та логістики.

9. Реалізація механізму внутрішнього спеціального контролю:
- перевірка правильності обліку витрат і доходів;
- контроль за рухом матеріальних запасів;
- аудит фінансової звітності.

10. Врахування специфіки для різних видів сільськогосподарської продукції:
- рослинництво: облік врожайності, витрат на насіння, обробку ґрунту;
- тваринництво: облік поголів'я, витрат на корми, ветеринарні послуги;
- переробка: облік сировини та готової продукції.

Облік виробництва сільськогосподарської продукції має бути точним, належним чином документованим та відповідати стандартам. Це забезпечує ефективне управління ресурсами, контроль собівартості та прозорість фінансової звітності.

Висновок. З огляду на вищевикладене, першочерговим завданням обліку стає забезпечення керівництва підприємства своєчасною, достовірною та повною інформацією, необхідною для оперативного прийняття управлінських рішень, що передбачає вдосконалення методик обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, застосування сучасних інформаційних технологій та інтеграцію облікових даних з іншими функціональними підсистемами управління підприємством. Важливим аспектом є розробка ефективної системи внутрішнього контролю за використанням ресурсів, що дозволить мінімізувати ризики шахрайства, помилок та зловживань. Слід зазначити, що організація бухгалтерського обліку на сільськогосподарському підприємстві повинна відповідати вимогам чинного законодавства, національних стандартів бухгалтерського обліку та інших нормативних документів, що регулюють облікову політику. Ефективна організація обліку витрат виробництва продукції рослинництва вимагає чіткого визначення об'єктів обліку витрат, вибору методів розподілу непрямих витрат, розробки системи класифікації витрат за статтями калькуляції, а також впровадження дієвого контролю за дотриманням технологічних регламентів і норм витрат ресурсів. Застосування прогресивних методів обліку, таких як облік за центрами відповідальності та облік за видами діяльності, дозволяє підвищити оперативність та аналітичність облікової інформації.

Необхідно враховувати, що облікові номенклатури щодо біологічних активів і сільськогосподарської продукції є взаємопов'язаними. Відсутність чіткого обліку біологічних активів, їх змін у вартості та кількості, безпосередньо впливає на точність визначення собівартості сільськогосподарської продукції. Це, зі свого боку, ускладнює процес оцінки фінансового результату діяльності сільгосппідприємства.

Таким чином, коректне ведення обліку біологічних активів є критично важливим для достовірного визначення вартості сільськогосподарської продукції та забезпечення якісного фінансового обліку в цілому.

Література

1. Ігнатенко М.М., Мармуль Л.О., Левая Л.Ю., Романюк І.А. Ідентифікація сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у сукупності форм організації діяльності на селі. *Агросвіт*. 2019. № 17. С. 3–7.

2. Семенда Д.К., Семенда О.В. Логістика та її роль в підвищенні економічної ефективності реалізації продукції рослинництва. *Молодий вчений*. 2021. № 1 (89). С. 185–190.

3. Ігнатенко М.М., Мармуль Л.О., Романюк І.А. Розвиток конкурентних стратегій підприємств в умовах глобалізації ринків. *Економічний вісник університету.* 2023. Вип. 57. С. 45–51.

4. Скрипник С.В., Франчук І.Б., Шепель І.В. Особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах. *Економіка та держава. Міжнародний науково-практичний журнал. Серія: «Економічна наука».* № 10. 2020. URL: http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4757&i=6 (дата звернення 08.10.2025).

5. Кулініч Т.О., Шепель І.О., Гавриленко Н.А. Розвиток управлінського обліку на основі ризик-орієнтованого підходу. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31. № 1. С. 17–24. URL: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1868/6565656954 (дата звернення 08.10.2025).

6. Василішин С.І. Безпековий вимір методології обліку сільськогосподарської діяльності аграрних підприємств України. *Агросвіт*. 2020. № 14. С. 66–71.

7. Кадацька А.М. Готова продукція рослинництва як об'єкт обліку витрат. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2018. Вип. 21. С. 666–670. URL: http://global-national.in.ua/archive/21-2018/127.pdf (дата звернення 09.10.2025).

8. Малютіна Н.В. Облік сільськогосподарської продукції: визнання та оцінка. *Облік і фінанси АПК*. 2012. № 8. С. 36–44.

9. Мартинюк М.О. Україна аграрна: цифри як похідна політики. Дзеркало тижня. Україна. 2020. URL: https://zn.ua/ukr/ukraina-1991-2020/ukrajina-ahrarna-tsifri-jak-pokhidna-politiki.html (дата звернення 11.10.2025).

10. Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Удосконалення організації обліку і контролю виробництва сільськогосподарської продукції. *Приазовський економічний вісник.* 2020. Вип. 6(23). С. 262–268. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/6_23_ukr/48.pdf (дата звернення 08.10.2025).

11. Плаксієнко В.Я., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б., Лега О.В. Продукція сільськогосподарського виробництва: особливості документування та облікового відображення. *Ефективна економіка.* 2019. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7690 (дата звернення 08.10.2025).

References

1. Ihnatenko, M.M. Marmul', L.O. Levaieva, L.Yu. and Romaniuk, I.A. (2019). Identification of agricultural service cooperatives in the aggregate of forms of organization of activities in the countryside. Ahrosvit. Vol. 17. P. 3–7.

2. Semenda, D.K. Semenda, O.V. and Semenda, O.V. (2021). Logistics and its role in increasing the economic efficiency of crop production sales. Molodyj vchenyj. Vol. 1 (89). P. 185–190.

3. Ihnatenko, M.M. Marmul', L.O. and Romaniuk, I.A. (2023). Development of competitive strategies of enterprises in the conditions of market globalization. Ekonomichnyj visnyk universytetu. Vol. 57. P. 45–51.

4. Skrypnyk, S.V., Franchuk, I.B., Shepel, I.V. (2020). Osoblyvosti avtomatyzatsii obliku pidpryiemstv u suchasnykh umovakh [Features of accounting automation of enterprises in modern conditions]. Ekonomik ta derzhava. Mizhnarodnyi naukovo-praktychnyi zhurnal. Seriia: Ekonomichna nauka. Vol. 10. Available at: http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4757&i=6 (accessed 08.10.2025).

5. Kulinich T., Shepel I., Havrylenko N. (2021). Rozvytok upravlinskoho obliku na osnovi ryzyk-oriientovanoho pidkhodu [Development of management accounting based on a risk-oriented approach]. Ekonomichnyi analiz. T. 31. Vol. 1. P. 17–24. Available at: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1868/6565656954 (accessed 08.10.2025).

6. Vasylishyn S.I. (2020). Bezpekovyi vymir metodolohii obliku silskohospodarskoi diialnosti ahrarnykh pidpryiemstv Ukrainy [Security measurement of the methodology of accounting for agricultural activities of agricultural enterprises of Ukraine]. Ahrosvit, no. 13–14, pp. 66–71.

7. Kadatska A.M. (2018). Hotova produktsiia roslynnytstva yak obiekt obliku vytrat [Ready for plant production as a reviewer of expenses]. Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky, issue 21, pp. 666–670. Available at: http://global-national.in.ua/archive/21-2018/127.pdf (accessed 09.10.2025).

8. Maliutina N.V. (2012). Oblik silskohospodarskoi produktsii: vyznannia ta otsinka [Accounting for agricultural products: recognition and evaluation]. Oblik i finansy APK, no. 4, pp. 36–44.

9. Martyniuk M. (2020) Ukraina ahrarna: tsyfry yak pokhidna polityky [Agrarian Ukraine: figures as a deriva-tive of politics]. Dzerkalo tyzhnia. Ukraina. Available at: https://zn.ua/ukr/ukraina-1991-2020/ukrajina-ahrarna-tsi-fri-jak-pokhidna-politiki.html (accessed 11.10.2025).

10. Oliadnichuk N.V., Pidlubna O.D. (2020). Udoskonalennia orhanizatsii obliku i kontroliu vyrobnytstva silskohos-podarskoi produktsii [Improving the organization of accounting and control of

agricultural production]. Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk, vol. 6(23), pp. 262–268. Available at: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2020/6_23_ukr/48.pdf (accessed 08.10.2025).

11. Plaksiienko V.Ia., Yaloveha L.V., Pryidak T.B., Leha O.V. (2019). Produktsiia silskohospodarskoho vyrobnytstva: osoblyvosti dokumentuvannia ta oblikovoho vidobrazhennia [Agricultural products: features of documentation and accounting]. Efektyvna ekonomika, no. 4. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7690 (accessed 08.10.2025).